

HVALA VAM ZA ZVESTOBO

Lojze Peterle, predsednik osamosvojitvene vlade
ob praznovanju desetletnice slovenske države

Vrh slovenskega narodnopolitičnega razvoja s postavitvijo samostojne države smo ob zlomu komunizma dosegli zato, ker so nove demokratične sile, zbrane v Demosu, s tem projektom zmagale na prvih svobodnih volitvah, postavile novo oblast, pa zanj dobile še skoraj vseljudo, plebiscitarno podporo. Uspeh je bil mogoč, ker so stotisoči Slovencev doma in po svetu vztrajali pri vrednotah, nasprotnih totalitarizmu, nedemokratičnemu redu.

Samostojna slovenska država je nastala kot bistveni del preloma s starim redom. Uspeli smo na zunanji fronti, zastali pa na notranji, kjer nas dokončna osvoboditev še čaka. Slovenija se mora odgovorno obrniti k sebi, premisliti svojo prvo demokratično desetletko in poiskati odgovore na nove izzive.

Več mandatov slovenske oblasti s prevlado strank komunističnega porekla se kaže v že znanem prisvajanju države, v pomanjkljivosti pravne in socialne države, hitro rastoči inflaciji in zunanjem zadolževanju, v šibkem deležu zasebnega sektorja, v ideologizaciji na področju vzgoje in izobraževanja, v nepreglednosti javnih financ in enostranskosti medijev. V takem stanju duha ljudski glas vse bolj ugotav-

lja uveljavljanje stare politike z izločanjem drugega in drugačnega. Govori se o oholosti oblasti.

Premalo nas je, da bi se lotevali sodobnih izzivov s starimi ali posodobljenimi metodami vsiljenega kulturnega boja. Ob desetletnici bi morali videti pred seboj celoto in se veseliti slovenske države kot možnosti posameznikovega in skupnega uresničevanja. Delati bi morali za ozračje, v katerem se nihče s poštonimi nameni ne bi počutil odveč ali izločene. V novi kulturi slovenskega sobivanja bi moral biti vsak dobrodošel ustvarjalec slovenske dodatne vrednosti, brez partijskega davka na preteklost.

Dragi rojaki, iz vsega srca vam čestitam k dnevu slovenske državnosti, s hvaležnostjo in spoštovanjem do vašega deleža k temeljem slovenske države. Delež slovenske diaspore pri tem je neprecenljiv in nezamenljiv.

Hvala vam za večdesetletno zvestobo in vztrajanje, za zaupanje in podporo v zahtevnih časih.

Bog živi svobodno, demokratično in kulturno Slovenijo!

Bog živi slovenskega duha po vseh ognjiščih slovenske zavesti po svetu!

Veleposlanik je dospel

V torek, 10. julija zjutraj je dospel v Argentino novi veleposlanik Republike Slovenije **Bojan Grobovšek**. Na letališču Ezeiza so ga pričakali odpravnik poslov Tomaž Kunstelj, prva sekretarka veleposlaništva Anita Pipan, častni konzul Herman Zupan, predsednik in tajnica ZS Tone Mizerit in Neda Vesel Dolenc, predsednica Našega Doma Mici Malavašič Casullo, urednik Svobodne Slovenije Tine Debeljak in predstavnica ceremoniala zunanjega minis-

trstva.

Po prihodu se je veleposlanik zadržal nekaj časa v pogovoru z gori omenjenimi. V razgovoru s predstavnico zunanjega ministrstva je bilo opazno njegovo popolno obvladanje španščine.

V kratkem bo predal poverljive listine predsedniku Argentine in bo pozneje obiskal tudi naše ro-

jake.

Novemu veleposlaniku želimo veliko uspeha in plodnega sodelovanja.

Slovenski utripi

V slovenskem parlamentu je v torek, 3. julija, potekalo srečanje Slovencev z vsega sveta, ki ga je pripravila državnozborna komisija za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu. Gre za prvo tovrstno srečanje, ki so se ga udeležili predstavniki slovenskih društev in organizacij iz Avstrije, Italije, Madžarske, Hrvaške, BiH, Makedonije, Nemčije, Švice, Francije, Švedske, Argentine, Avstralije, ZDA in Kanade. Po grobih ocenah zunaj meja Slovenije živi pol milijona Slovencev.

Srečanje se je začelo s pozdravnimi besedami predsednika državnega zbora Boruta Pahorja, ministra za zunanje zadeve Dimitrija Rupla, predsednika omenjene parlamentarne komisije Franca Pukšiča, vodje urada za Slovence v zamejstvu in po svetu Magdalene Tovornik in ministrice za šolstvo Lucije Čok. Udeležence, med njimi so bili tudi Alojzij Uran, pomožni škof, pristojen za odnose s Slovenci po svetu, in predstavniki diplomatsko-konzularnih predstavništva v sosednjih državah, je nagovoril tudi prvi predsednik slovenske vlade Lojze Peterle.

Predsednik DZ Borut Pahor je uvodoma izpostavil neprecenljiv prispevek Slovencev po svetu pri mednarodnem uveljavljanju Slovenije pred 10 leti, sicer pa je menil, da bo moral parlament v prihodnosti sprejeti resolucijo o uresničevanju ustavnih obveznosti Slovencev po svetu, kot tudi krovi zakon o Slovencih po svetu, in v proračunu zagotoviti zadostna sredstva za delo organizacij slovenskih rojakov po svetu.

Pukšič je med drugim dejal, da je Slovenija tudi v ustavo zapisala skrb za slovenske manjšine v sosednjih državah, slovenske izseljence in zdomce, sicer pa je predstavil osnutek predloga resolucije o Slovencih po svetu. Ta naj bi veljala za Slovence in osebe slovenskega porekla, ki živijo zunaj meja Slovenije. „Zavedamo se, da imajo slovenske skupnosti v različnih državah različne potrebe, ki jih je potrebno upoštevati,“ je še dejal Pukšič.

Oktobrska revolucija in njeni nemški sponzorji

Pri Mohorjevi družbi v Sloveniji je 4. julija izšla zanimiva knjiga, ki jo je napisal dr. Silvin Eiletz z Dunaja pod gornjim naslovom. Ta dan jo je predstavil sam avtor v Ljubljani. Glavno vsebino knjige smo lani priobčevali kot podlistek v našem listu.

V Delu je pisala poročilo o njej Alenka Puhar:

Pravi, da vsebuje dobro dokumentirane trditve, saj ima zadnja opomba pod črto številko 598, in še: „A potem je tu še zgodba, ki je šokantna in o njej na Slovenskem tako rekoč nič ne vemo.“

Nato pove v kratkem vsebino knjige, kako so Nemci za oslabitev Rusije v 1. svetovni vojni prepeljali Lenina varjo in mu tudi finančno pomagali. Dosegli so propad Rusije in mir v Brest-Litovsku. V ospredju Eiletzeve pozornosti pa so ves čas

Državna sekretarka Tovornikova je izpostavila dejstvo, da so Slovenci po svetu ob času osamosvajanja Slovenije premagali marsikatera politična nesoglasja in tudi osebne zamere. Hkrati se je Tovornikova vprašala, ali ne bi bilo smiselno razmisliti tako o primernosti organiziranosti društev v Sloveniji, ki se ukvarjajo s Slovenci po svetu, kot tudi o drugačni organiziranosti Slovencev po svetu.

Peterle, ki je izrekel zahvalo, hvaležnost in spoštovanje prispevku Slovencev po svetu, da bi „zamisel o slovenski državnosti doživela uspeh“, je spregovoril predvsem o svojih izkušnjah kot prvi predsednik slovenske vlade. Zasluga prve slovenske vlade je bila tudi ta, da je politika do Slovencev po svetu začela temeljiti na nacionalnem in nadstrankarskem kriteriju. Hkrati se je zavzel, da bi ponovno uvedli mesto ministra za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Na srečanju so predstavniki Slovencev po svetu predstavili svoje delovanje.

Med drugimi je najstarejšo in najvplivnejšo organizacijo Slovencev v ZDA - Slovensko narodno podporno jednoto - predstavila Betty Rotar, članica upravnega odbora organizacije, ki šteje 45 tisoč članov.

Predstavili so svoje delovanje in opozorili na posebne probleme Slovenci s Švedske, Madžarske, Koroške, Tržaške in od druge, posebej kritično pa se je oglasil predstavnik Slovencev s Hrvaške, ki so se v novih razmerah znašli brez podpore.

V imenu Slovencev v Argentini je spregovoril Bogdan Magister, ki je nastopil kot uradni delegat Zedinjene Slovenije. V govoru je orisal nastanek in razvoj povojne slovenske skupnosti v Argentini, naše ustanove in naše delovanje. Poudaril je dosežke skupnosti in potrebo sodelovanja med matično državo in izseljenci. Posebej pa je zahteval, da povezava sloni na spoštovanju in upoštevanju posebnih značilnosti naše skupnosti.

nemške odločitve in poteze, politične, vojaške in finančne, kajti „pomembno je, katera sila je bila odločilna pri oblikovanju boljševizma v obdobju med 1941 in 1918: to je bila nemška cesarska vlada“.

Tesno, mnogo milijonov težko sodelovanje med boljševiki in Nemčijo bi bilo mogoče imenovati veleizdaja. Silvin Eiletz pa, z mislijo na moralno ogorčenje, ki so ga komunisti izražali pozneje sodelovanju s sovražnikom, pravi kolaboracija. Ta je, po njegovem mnenju, torej vzdana v temelj komunistične partije.

Na kratko pa oriše Eiletz tudi kasnejše tajno sodelovanje med Nemci in Sovjetsko zvezo, v dvajsetih letih, denimo, ko so Sovjeti pomagali nemški vojski, da se izurila in pridobila kondicijo.

Po Delu

STRAN 4:

Turnir se nadaljuje

Bariloški vrabčki v domovini svojih prednikov

Otroško-mladinski oktet iz mesta San Carlos de Bariloche izpod patagonskih Andov, ki združuje osem mladih Slovencev, rojenih v Argentini, je v sredo, 4. julija nastopil v Selah na Koroškem. Pod vodstvom v Argentini živeče Lučke Kralj - Jerman so pripravili repertoar cerkvenih pesmi, priredb slovenskih narodnih ter argentinskih in drugih skladb.

Mladi pevci so turnejo po Sloveniji začeli 23. junija v Šentvidu pri Ljubljani, sledili so nastopi v Dobu pri Ljubljani, Škofji Loki, Domžalah in Ljubljani. Po koncertu v Selah na Koroškem bodo odšli v Kranj, Vrhopolje pri Vipavi, Loko pri Men-

gšu, koncertno turnejo po deželi, kjer so se rodili njihovi dedki in babice, pa bodo sklenili 13. julija v Celju.

Lučka Kralj - Jerman se je rodila v Gorici, od leta 1948 pa živi v Argentini. Leta 1965 je ustanovila otroški zbor, ki se je z neutrudnim delom razvil v priznani Niños y jóvenes cantores de Bariloche in je uspešno nastopal po celi Argentini, celo v znamenitem Teatro Colón, nato pa na evropski turneji po Švici, Nemčiji in Italiji. Zborovodkinja trenutno vodi mešani pevski zbor in Bariloške vrabčke.

Po STA

KREPITEV NARODNE ZAVESTI

Zdrava trdna narodna samozavest je temelj razvoja in krepitve narodne zavesti navznoter in navzven. Skupaj s sprejemanjem dosežkov drugih in z ustvarjanjem notranje demokratične kulture pa predstavlja strankine družbene cilje, je na primorskem taboru Nove Slovenije (NSi) ob 10. obletnici osamosvojitve Slovenije udeležence nagovoril predsednik stranke Andrej Bajuk. Poslanec NSi in predsednik prve vlade samostojne Slovenije Lojze Preterle pa je ocenil, da Slovenija še ni končala svoje osvoboditve navznoter. Ob teh besedah je NSi označil kot sredino slovenske pomladi, ki bo ustvarila nove razmere za sproščeno ustvarjanje v političnem in družbenem življenju.

Namen tabora, ki so ga v Luciji organizirali občinski odbori NSi Kopra, Izole in Pirana, je bil zahvala in spomin na vse, ki so prispevali k samostojnosti Slovenije. „Slovenija smo se v novejši zgodovini odločili za demokracijo in Evropo,“ je dejal Bajuk in ob tem poudaril, da je potrebno v procesu vstopanja v Evropo ohraniti narodno identiteto. Medtem ko v evropskih državah prevladuje-

jo zaskrbljujoči pojavi etničnega in kulturnega značaja, mora Slovenija, da bi imela v ospredju lastno demokratično kulturo, delovati brez ozkih strankarskih motivov, preddemokratičnih in predekonomskih vzorcev, mnenjske nepluralnosti in pasivnosti civilne družbe.

Predsednik prve vlade samostojne Slovenije Lojze Peterle je osamosvojitve opredelil kot največji politični dosežek v slovenski zgodovini in kot prelom z militarističnim totalitarizmom, samoukinitve Demosove vlade pa označil kot veliko politično napako. Sicer pa je NSi politična stranka, ki ustvarja nove razmere za sproščeno ustvarjanje v političnem in družbenem življenju, je povedal Peterle.

Primorskega tabora NSi v Luciji so se udeležili člani in simpatizerji stranke iz Slovenske Istre, z Goriške, Gornjega Posočja ter Kraško-notranjske regije, nekaj udeležencev pa je prišlo iz notranjosti Slovenije. Vsi ti so se že dopoldne zbrali pri božjepotni cerkvi v Strunjanu, kjer so imeli mašo za domovino.

Po svetu

DEMOKRATIČNA DIKTATURA?!

Kitajski predsednik Jiang Zemin se je v govoru ob 80. obletnici ustanovitve Komunistične partije Kitajske primerjal z nekdanjima kitajskima voditeljema Mao Zedongom in Deng Xiaopingom ter obenem obljubil, da bo zgradil močno in moderno komunistično stranko. V govoru je še izpostavil svoj projekt „demokratične diktature“, v kateri bo upošteval potrebe moderne družbe in se soočil z gospodarskimi reformami kapitalističnega tipa.

PROCES PROTI MILOŠEVIČU

Nekdanji predsednik ZRJ Slobodan Milošević je kot prvi nekdanji predsednik kake države prvič nastopil pred haaškim Mednarodnim sodiščem za vojne zločine na območju nekdanje Jugoslavije od njegove ustanovitve leta 1993. Na prvi nastop je prišel brez odvetnika, ker smatra, da je sodišče nezakonito. Seveda je označil vse obtožbe kot lažne. Haaško sodišče Miloševića obtožuje zločinov proti človeštvu na Kosovu leta 1999. V obtožnici so zapisana imena 577 žrtev, bremeni pa ga tudi pregona 740.000 prebivalcev Kosova. Glavna tožilka haaškega sodišča Carla Del Ponte je napovedala, da pripravljajo razširitev obtožnice tudi za zločine, storjene v BiH in na Hrvaškem in da bi ga lahko v tem okviru obtožili tudi za genocid. Proces proti Miloševiću naj bi se sicer začel čez osem mesecev, traja pa lahko dve leti.

LETALO V KOSIH

Dele razstavljenega ameriškega vohunškega letala EP-3 so tri mesece potem, ko je letalo nad Južnokitajskim morjem trčilo s kitajskim vojaškim letalom in prisilno pristalo na otoku Hainan, pripeljali na Havaje, od tam pa v zračno oporišče v Marietti v ameriški zvezni državi Georgia. Do Havajev so razstavljeno ameriško letalo EP-3E prepeljali z ruskim tovornim letalom Antonov.

(ŠE) NI MIRU V MAKEDONIJI

Makedonski predsednik Boris Trajkovski je sporočil, da so pogajanja med makedonskimi in albanskimi strankami o rešitvi krize v Makedoniji prekinjena. Nadaljevala se bodo, ko bodo albanske stranke „javno opustile svoje zahteve po federalizaciji države,“ je povedal Trajkovski. Medtem so makedonske sile začele silovit napad na Aračinovo blizu Skopja, ki je v rokah albanskih skrajnežev, ti pa so na napade odgovorili. V spopadih naj bi bili ubiti trije ljudje, deset pa ranjenih. Nekaj ur pozneje so spopadi med makedonskimi silami in albanskimi skrajneži znova izbruhili tudi v okolici vasi Slupčane in Orizare na območju Kumanova. - Zveza NATO je pripravljena napotiti več tisoč svojih mož v Makedonijo, ki naj bi nadzirali predajo orožja albanskih skrajnežev, vendar le pod pogojem, da makedonske oblasti s skrajneži dosežejo dogovor o razorožitvi.

Iz življenja v Argentini

Tone Mizerit

Teško je, kadar hudi gospodarski in politični problemi ogrožajo ustroj neke družbe. Še težje pa je, kadar ni jasno, kakšen je problem, katere narave in kaj pravzaprav ogroža. Izgleda, kot da se vse ruši, ne da bi vedeli zakaj.

PRAZNINA JE HUDA

Na žalost se moramo znova vrniti na točko, ki smo jo na različne načine že obdelali na teh straneh. A ker rešitve ni, se težave povračajo in jih moramo ponovno pregledati.

O pomanjkanju oblasti govorijo danes notranje politične skupine in tudi (kar je najbolj važno) zunanji upniki. Kakšne dokaze navajajo za to praznino? Enostavno: predsednik nima realne oblasti; podpredsednika ni, ker je odstopil; vladna povezava je razbita; ena imed strank povezave ima več realne moči kot ji pripada, druga je skoraj nima; zunanji dolgovi se kopičijo, notranja proizvodnja pada; in še, in še.

Vse to je res. Vendar to ni nič novega. Problemi v Povezavi so bili in vsak jih je lahko videl še pred volitvami; predsednik nikdar ni kazal kake posebne odločnosti; radikalizem je bil v hudem nazadovanju, a imel še vedno spretno voditelje; solidarna fronta je napredovala zaradi kritik o korupciji, a ni imela vlade vajenih ljudi... Vse to je bilo jasno od samega začetka.

Tako je Menemovi skoraj absolutistični vladi nasledila dejanska praznina, ko ima vlada rastoče težave v svojem notranjem ustroju, ko so včasih vladni poslanci bolj kritični do uradnih zakonskih osnutkov kot pa opozicija in ko ima v senatu peronistična opozicija neizpodbitno večino.

Resničen je grozni zunanji dolg. Res je, da država hujša, namesto da bi rasla. Ni mogoče zanikati, da celotno gospodarstvo drvi po pobočju navzdol.

HUJŠA JE ZLONAMERNOST

Ne bi rad, da bi bralci narobe razumeli, ker sem že večkrat za svoje izraze prejel kritike in različne oznake. A jaz vidim položaj še z drugega zornega kota.

Pritožujemo se nad pomanjkanjem protagonizma predsednika, a bi mu bilo težko očitati nepoštenost. Menem pa je bil vedno v prvi vrsti, danes ga pa obtožujejo hudih prekrškov in ukrepov, ki še danes prizadevajo domače gospodarstvo.

Predsednik je precej neodločen, a imamo gospodarskega ministra (Cavallo), ki je dejansko neke vrste „superminister,“ kategega značilnost je prav izredna odločnost in ki jasno in glasno nastopa in se je izkazal že pod Menemom. Zaradi težkega položaja je dosegel, da so se mu udinjali in mu poverili izredne oblasti celo njegovi najhujši levičarski nasprotniki. O kakšni hujši praznini oblasti je torej nemogoče govoriti.

Res je podpredsednik odstopil in se potem celo umaknil iz vidnega prostora na političnem odru. A huje bi bilo, če bi ostal v vladi in znotraj sabotalni razne ukrepe. V vladi sami obstajajo precejšen mir in o njeni politični nestabilnosti ni govora. Če se občasno pojavijo govorice, da bo predsednik odstopil, so le atentati političnih gverilcev a to pot iz zainteresiranih finančnih skupin, ne pa iz političnega, še manj iz vojaškega tabora. Ni stanje nestabilnosti morda umetno pripravljeno?

Vladna povezava je razbita. To drži, a to je le javno priznanje stanja, ki je že dolgo telo v notranjosti. Radikalizem je prevzel vodilno vlogo, kar je pozitivno, ker je neizkušeno Solidarne fronte in njenih voditeljev očitvidna in je sedanje stanje le manjše zlo kot pa nenehno notranje prepiranje dveh struj, ki se bojujeta. Sicer pa se nahajamo pred volitvami, ki bodo precej razjasnile politični položaj v državi.

Zunanji dolgovi se kopičijo. Vendar je Argentina dosegla izredno ugodno refinanciacijo zunanjih obveznosti na dolgo roko, zaradi česar se je položaj znatno olajšal. Če je bil pred kratkim utemeljen strah, kako bo z zunanjim dolgom, bi moral biti ta strah danes znatno manjši. Zakaj torej ta nenehna lajna, da bo v nekaj dneh vse zgrmelo? Če bi vse črne napovedi držale, Argentina sploh ne bi več obstajala.

Notranja proizvodnja pada. Res je. A s strani zunanjih upnikov, ki bi morali biti najbolj zainteresirani, da pride do razmaha gospodarstva, je najmanj razumevanja do raznih ukrepov, ki jih postopoma podvzema Cavallo, čeprav je marsikateri teh ukrepov našel zelo pozitiven odmev med domačimi industrijalcii in v kmetijskem sektorju. Obstaja torej neka zarota, kot da bi mnogim bolj ugajalo (ali koristilo), da se država nenehno nahaja v intenzivni negi, kakor pa da bi ozdravela. Je tako neumestno govoriti o mafiji?

PROTISLOVJA IN VPRAŠANJA BREZ ODGOVORA

Gonja proti predsedniku je večkrat huda, a ko se je prejšnji teden govorilo (popolnoma neutemeljeno) da namerava odstopiti, se je vladna palača napolnila s politiki, industrijalcii, bančniki in drugimi javnimi predstavniki, ki so mu izrekli zaslombo.

Stvarno je zatrjevati, da bi bilo v sedanjem položaju najboljšo močno ojačiti investicije, morda na področju javnih del. To bi pripomoglo k razmahu notranjega trga, večji potrošnji in boljši davčni nabirki. Vendar hočejo gospodje iz Mednarodnega denarnega sklada (FMI) slišati le pesem o znižanju državnega proračuna. To zadnje je potrebno, a brez dodatnih ukrepov je kaj neučinkovito zdravilo, kar se je izkazalo skozi vsa ta leta.

Tudi v finančnih krogih protestirajo zaradi „pomanjkanja oblasti,“ A ko se je zvedelo, da nameravajo Cavallu podeliti še večjo oblast in nadzorstvo nad pokojninskimi in zdravstvenimi fondii za upokojence, je padla borza in zrastle riziko države. Mimogrede: kdo lahko razloži, kdo in kako danes določi riziko neke države?

Vsi vodilni ekonomisti in finančni krogi prisegajo na svobodno tržno gospodarstvo. A ko si država izposoja denar, so obresti tako visoke, da pomenijo hudo nevarnost za stabilnost ekonomije. In vendar so banke natrpne z denarjem, ki ga ponujajo, a ga nihče ne zaprosi, zaradi visokih obresti in pomanjkanja investicij. Ali ne bi morale biti obresti znatno nižje?

Na splošno razni kritiki trdijo, da ni nikakega izgleda za zboljšanje; a v maju je zunanjetrgovska bilanca pokazala superaviti 527 milijonov dolarjev in v prvih petih mesecih je bila pozitivna za 1.228 milijonov dolarjev. Zakaj se o tem malo govori? Devizne rezerve v Centralni banki danes dosegajo 28.436 milijonov dolarjev. Ali smo res tako nestabilni?

Predsednik je povabil na razgovor voditelje uporne CGT. Najprej so pristali in je bil že določen dan in kraj šestanka. Potem so pa odklonili srečanje. Vzrok: da vlada ne pošlje denarja provincam. Kaj imajo sindikati opraviti z razsipnimi in neresnimi provincijskimi vladami?

Guverner province Buenos Aires se stalno ponuja kot bodoči predsednik in rešitelj vseh možnih socialnih in gospodarskih problemov. Sedaj se je izkazalo, da so računni njegove province prav tako katastrofalni kot državni. Kakšne rešitve nam ponuja?

Bivšega predsednika Menema je sodnik obtožil kaznivih dejanj in odločil, da mora v preizkovalni zapor. Po sedaj veljavnih argentinskih zakonih ne sme kandidirati na nobeni volilni listi. V La Rioja pa so ga oklicali za kandidata za senatorja na prihodnjih volitvah.

In še bi lahko naštevali...

Slovenci v Argentini

Žalni dan v San Martinu

"Naj rod moj ne umrje,
naj živi!" (Lojze Grozde)

V nedeljo, 10. junija po domobranski proslavi, ko smo odpeli pesem Oče, mati, sta neka mamica in očka v dvorani tolažila desetletno deklico. Zakaj? Med nastopom je opazila, da je stari ata jokal. To jo je ganilo do solz. Otrok je občutil, da je bila ta proslava drugačna od drugih, ki se vrstijo v Domu.

"Sanmartinska družina časti meseca junija naše drage heroje, žrtve komunizma", je pozdravil predsednik doma Andrej Rezelj in predstavil govornika. Ivan Korošec, domobranec, je prihitel med nas, da znova uresniči besede, ki jih je zapisal v svojih knjigah: „Preživel sem Teharje in videl umirati našo mladost s pesmijo in smehom na ustah. To bi rad svetu povedal.“ Priporočil nam je o svojem življenju, opisoval strahotna doživetja,

se spominjal prijateljev-domobrancev, izpovedoval o najbolj bolečih trenutkih, ko sta bila edina tolažba molitev in pa pesem.

Prosil je mlade, naj ostanejo zvesti idealom, za katere so umirali slovenski domoljubi. Besede so govorniku kile iz srca, govorila je pesniška duša.

Učenci in učenke Rožmanove šole so nas s pesmijo Šumijo gozdovi domači povedli v slovenske poljane. Mlad fant (Marjan Boltežar) se je vračal s polja in za lahko noč podal Pevčevu molitev (Lojze Grozde). Zvonjenje se je prevesilo v domobransko koračnico. Že je stal

pred nami domobranec s slovensko zastavo in načeloval moškemu zboru. Moške so doživeto in odločno zapeli Legionarji, domobranci in Mi slovenski smo vojaki. Grozdetovi Pesem naših dni in Utrinek sta napovedali konec mladega življenja. Otroci so ob slovenski zastavi recitali Mrtvim junakom (Gregor Mali) in zadnji odlomek pesnitve Mladina novega dne (Marko Kremžar). Iz mladih grl je zadonelo geslo njihovih prednikov: „Dom, narod, Bog!“

Pri pripravi spominske akademije so sodelovali: Lučka Kastelic, Andrej Rezelj, Marta Belec in Vera Podržaj.

"Za slovensko domačijo, za naš dragi dom in rod", je cel teden po proslavi Doma prepeval desetletni deček.

VB - Slike: Tone Belec

Iz življenja sanmartinske Zveze žena-mati

Sanmartinska Zveza žena mati dobro deluje. Že v juniju je pripravila okusno kosilo za sto oseb, potem so njene članice šle v Colón na ogled velikega gledališča in še v Abasto. Takoj naslednji dan pa so že imele svoj sestanek. Na obisk je prišla Marija Slabe, ki je pripovedovala o svojih spominih na prvih deset let po koncu vojne.

Naj se ustavim pri Colónu. Ker večina teater pozna, ve, da je največje operno gledališče v Južni Ameriki in četrto na svetu. Stalno so na sporedu opere svetovnega slovesa.

Bil je lep sončen dan in pri stranskem vhodu so ležali reveži, eden bos, drugi samo na pol, in se gregli. Prav na tistem prostoru, kjer je sedaj parkirišče za avtomobile, je v davnih časih imela začetno postajo stara železnica, bolj vlakec „La Porteña“. Od tam se je lokomotiva, ki je že služila na Krimu v angleški vojski in vlekla en sam vagonček, podala na dvanajst kilometrov dolgo vožnjo v Floresto. Žene so se z robčki poslavljale, ko so odhajale na tako

dolgo pot. Spremljali so jih kavalirji v fraku in cilindru, eden celo na konju. Po poti se jim je zgodila nesreča, da je vlakec iztiril. Moški so pomagali porivati kolesje spet na progo in vsi so si zabičevali, da tega ne sme nihče izvedeti. Pa kaj! Še isti dan je ves Buenos Aires to vedel in se zgražal nad nevarno potjo.

Torej tam so članice Zveze čakale, da so odposlanke uredile vse potrebno za obisk gledališča, a v spodnji del, kjer so razne delavnice, nas niso pustili. Ogledale pa smo si predsednikovo ložo in tudi zlato dvorano, ki je bila nekdanj vsa obložena v 24 karatnem zlatu, po prenovi pa je le pozlačena vsa spodnja plast.

Tudi v Abasto, ki ga je načrtoval Slovenec Sulčić, je bilo zanimivo in milo rečeno, se je tam avtorica teh vrst izgubila. Tako je, če kmet pride v Ljubljano.

In še: 21. junija je na sestanku Zveze Marija Slabe povedala marsikaj zanimivega in žalostnega.

19. t.m. ima Zveza zopet sestanek ob pol šestih popoldne. Vsem na svidenje.

Slomškov dom

OČETOVSKI DAN

Na očetovski praznik v nedeljo, 17. junija so se tudi mladi iz Slomškovega doma spomnili svojih očetov in starih očetov s prisrčno proslavo. Res številen obisk nedeljske službe božje v Domu, ki jo daroval dušni pastir France Cukjati, in dejavno sodelovanje šolske mladine pri sveti maši (strežniki, berila, prošnje in darovi ter petje šolskega zborčka pod vodstvom Pavla Erjavca ob spremljavi kitar) je dalo mašni daritvi praznični okvir.

Proslavo je uvedla prof. Neda Vesel Dolenc in v imenu odbora Doma in odseka Zveze slovenskih mater in žena voščila očetom in starim očetom za njihov praznik, nato so vsi šolarji - od vrtca pa do osmega razreda - pokazali, kaj so z učitelji pripravili za današnje slavlence: voščila, dobre želje in pesmi, vse pa povezano v prijeten šopek z veselimi petjem. V imenu šolskih otrok je slavljence prisrčno nagovorila Andrejka Loboda, v imenu fantov in deklet pa Lučka Kinkel. V njunih mislih in dobrih željah se je izrisavala slika očeta in starega očeta, ki spremlja mladino od nežnih let v zrela leta in ji je v oporo. Hudomušen prizor s petjem je ponazoril dnevne dogodivščine v družini in sprivil vse številne navzoče v dobro voljo, za sklep pa so mladi že postregli slavljence s torto in kavo.

DOMOBRA NSKA PROSLAVA

V mesecu juniju se vsako leto spominjamo padlih v vojni in revoluciji ter še posebej slovenskih domobrancev. V Slomškovem domu je bila proslava v nedeljo, 10. junija. Redno nedeljsko mašo je daroval dušni pastir France Cukjati za duše naših žrtv, somaševal je prelat Jože Guštin. Velika udeležba vseh starosti je dokazovala,

MENDOZA - SPOMINSKA PROSLAVA

V nedeljo, 3. junija, smo se zbrali v društvenem Domu, da počastimo spomin na naše padle v revoluciji - in posebno še žrtve slovenskega holokavsta.

Že pri maši smo se jih spomnili, Jože Horn jim je posvetil v svoji homiliji poseben odstavek.

Letos je bila proslava malo drugačna. V zamisli in izvedbi arh. Božidarja Bajuka se je osredotočila na življenjsko pričevanje enega od rešencev - izdanih, vrtnjenih domobrancev. Mnogi so pričevali za svojo vero z mučeništvom, dr. Janez Janež se je odločil in zaobljubil, da se v drugo podarjen življenju posveti bližnjemu kot zdravnik-misijonar.

Sledi izvleček govora arh. Božidarja Bajuka.

"Skozi 50 let našega bivanja v Mendози se meseca junija spominjamo žrtv brezbožnega komunizma in vseh padlih v nesrečnem obdobju druge svetovne vojne. Na dan nove obletnice je želja našega Društva pojasniti mladini, kaj pravzaprav proslavlamo in česa se spominjamo.

Danes je obletnica tistih dni, ko so se naši starši in sorodniki pričeli zbirati za obrambo svojih domov in vasi. Organizirani so branili svoje družine zahrbtnih napadov, požigov in umorov. Bistvo mučeništva je v tem, da kdo smrt in morebitno mučenje iz sovraštva do vere potrpežljivo prenese in zmagovito vztraja do konca.

Vsi smo poklicani k pričevanju - ni pa mučeništvo edini način pričevanja. V tem smislu želimo prikazati danes življenje dr. Janeza Janeža. Posvetil je svoje življenje - ne mučeništvu marveč drugačni svetosti.

Bil je domobranec in zdravnik. Kot zdravnik je spremljal ranjence in bolne

da je med nami zelo prisotna zavest spoštovanja do padlih za domovino. Po maši je sledila proslava, z izbranimi besedami jo je uvedla prof. Neda Vesel Dolenc. Spominski govor je imel prelat Jože Guštin, očividec iz tistih težkih časov v zgodovini našega naroda, zato ima njegovo pričevanje še posebno težo. Dejal je, da je za nas kristjane zelo nedoumljiv misterij, da ga pa Bog obrne ljudem v dobro. Tudi naše žrtve so bile zrno, vsejano s smrtjo v zemljo, in iz teh zrn je vzklilo veliko dobrega za naš narod. Naštel je še umrle iz župnije Šentjerneje: do konca vojne 109 padlih domobrancev, ko pa je bila II. svetovna vojna že končana, je bilo pobitih 277 domobrancev. In vseh civilistov, med njimi župnik Franc Cerkovnik in kaplan Vinko Kastelic - 132 žrtv.

Na okusno pripravljene sceni (lic. Jože Oblak s pomočniki) so nato recitatorji (Sonja Avguštin, Marjan Jože Loboda in dr. Štefan Godec) podali naslednje pesmi: Umrli smo (Branko Rozman), Ne misli več na me (Ivan Minati), Na zadnjem pragu (Fran Albreht), Molitev (Lev Svete), Tako čudno mi je (Alojz Gradnik), in Bilanca (Ivan Minati). Pesmi je izbral in pripravil dr. Štefan Godec. Pesmi so povezovala domobranske koračnice (Mi, legijonarji, Hura, za dom v boj, Naj čuje nas presveti Bog), ki jih je strumno zapela desetina mož in fantov pod vodstvom Jožeta Omahna. Presenetljiva je ugotovoitev, da je močan domobranski naboj teh koračnic tudi današnjim rodovom zelo blizu. Tak vtis so dajali pevci in poslušalci. Ko so izzvenele pesmi, so šolski otroci s prižganimi svečkami načelovali sprevedu na dvorišče k spominski plošči, kjer je dušni pastir France Cukjati opravil molitve za pokojne. Himna domovinske ljubezni Oče, mati, bratje in sestre je dostojno sklenila kratko a globoko pietetno proslavo.

domobrance, ko so odhajali iz Vetrinja v obljubljeni Italijo. Spoznal je prevaro angleških oficirjev. Na kolodvoru v Pliberku je odkril, kako so bili domobranci predani partizanom. Prejel je veliko božjo milost - ušel je svojim rabljem. Slišal je božji klic in napravil svoj življenjski načrt. Napravil je zaobljubo, odločil se je za življenje, odločil se je za posredovanje življenja, odločil se je za zdravniško delo v misijonih".

Nato smo si ogledali video o delu dr. Janeza Janeža. Plamenica in zastavi na dvorišču so bile priče naše zvestobe idealom, naše lojalnosti in hvaležnosti do nove domovine in naše ljubezni do daljne Slovenije.

Vir

Carapachay

OBČNI ZBOR

V nedeljo, 10. junija, se je vršil 41. redni letni občni zbor našega doma ob zadovoljivi udležbi. Ker letos ni bilo volitev novega odbora, je bil občni zbor bolj informativnega značaja. Vodil ga je sedanji predsednik, g. Franci Žnidar. Posamezni odborniki so podali svoja poročila. Iz njih je bilo videti, da je življenje v domu živahno. Tudi blagajniško poročilo je bilo zadovoljivo, kljub težkim razmeram. Tako so se lahko izboljšali nekateri prostori. Živahno deluje odsek folklorne skupine Maribor. Večkrat nastopajo pred argentinsko publiko in tako predstavljajo slovensko skupnost.

Občni zbor je bil zaključen s pozivom za skupno delo, za obstoj in ohranjanje slovenstva v tujini.

PISMA BRALCEV

Spoštovani!

Naj najprej izpovem svoje globoko spoštovanje Vašemu delu in prizadevanjem!

Potem pa bi rad povedal tole: Zlata vrednim drobnim poudarkom iz naše zgodovine ste v 18. številki Svobodne Slovenije dodali spomin na turške vpade. To dolgo obdobje strahot in sistematičnega uničevanja naše domovine doslej v javnosti dostopni literaturi ni ravno zgledno opisano. Razlogov je več. Med njimi gotovo ni zadnji skoraj stoletje dolga doba jugoslovanske nadvlade. Jugoslovansko - to je pretežno srbsko in hrvaško orientirano - zgodovino je značeloma zanikovalo junaštvo in vojaško spretnost Slovencev, hkrati pa tajilo notorično dejstvo, da so bili

napadalci, imenovani Turki, dejansko v veliki večini domači ljudje z onkraj Sotle in Kolpe. Celo veliki poveljnik Hasan paša, ki smo ga Slovenci slavno premagali pri Siskju, je bil domačin iz tistih krajev, Predojević po imenu.

Dandanašnji, ko smo se končno znebili še zadnjega okupatorja in znova zaživel v svoji lastni slovenski državi, pač ni več razumnega razloga, da bi ne povedali vse resnice tudi o teh „turških vpadih“! Če bomo dosledno iskali in izpovedovali resnico o naši davni preteklosti, potem ne bo daleč dan, ko bomo zmogli na glas povedati vso resnico tudi o bližnji preteklosti....

Lep pozdrav,

Andrej Lenarčič, Slovenija

Še nekaj o doktoratu in g. Vojnoviču

V vašem listu z dne 24. maja je bil na drugi strani objavljen kratek zapis pod naslovom o Kučanovem doktoratu. O samem doktoratu je dovolj jasno povedal mnenje vseh nas, normalnih Slovencev - pod Gobec, sam pa bi se rad ustavil pri omembi bivšega guvernerja države Ohio Vojnoviča, s katerim imam tudi sam nekaj izkušenj, ki bodo gotovo zanimive za bralce.

Gospod Vojnovič je pred kakimi 5 leti pripeljal s seboj na uradni obisk v Slovenijo tudi nekaj gospodarstvenikov, ki naj bi s svojim znanjem in zvezami pomagali Sloveniji na ameriškem tržišču.

Prijatelj iz Kobarida je izumitelj edinstvene tehnologije za sežig odpadnih avtomobilskih gum in drugih odpadkov v cementnih pečeh. Ta patentirani izum je cementarna Salonit Anhovo preprosto ukrala, ga izkoristila, se z njim obogatila, samega izumitelja pa pred več kot 10 leti vrgla iz službe, ga šikanirala in ga preko svoje kliše hotelske nekajkrat tudi fizično likvidirali. Celotna zgodba bi bila za vaš časopis malce predolga - naj vendarle omenim le, da je izumitelj po skoraj 6 letih pravičnega sodišča dobil na slovenskem sodišču tožbo proti tej mafiji. Odškodnine žal še nobene - sodni mlini meljejo počasi. Toliko za uvid.

Ker bi bil patent prav gotovo zanimiv prav za državo Ohio, kjer je močna cementna industrija, smo tehnološki postopek predstavili osebno enemu od teh „gospodarstvenikov“ in se za konec še slavnostno slikali z njimi. Kak teden po obisku sem po dogovoru poslal osebno pismo z vsemi tehničnimi podatki in sliko direktno na naslov guvernerja. Ker ni bilo nobenega odgovora, sem isti material poslal še vsaj dvakrat - še vedno brez odgovora. Tudi na

dokaj provokativno zadnje in priporočeno pismo, naslovljeno spet direktno na g. Vojnoviča, nismo nikoli dobili odgovora. V luči teh osebnih izkušenj mi je popolnoma jasno, kdo in kaj je ta g. Vojnovič, ki je čestital Kučanu za doktorat.

Še bolje pa osvetljuje njegove osebne vrline njegova pripomba, kako se njegovi sorodniki leta 1985 niso upali hoditi k sveti maši, po tistem pa, ko se je veliki demokrat Kučan nenadoma „spreobrnil“, pa se niso več bali hoditi k svetemu obhajilu. Naj tu spet omenim lastne izkušnje.

Ko sem bil l. 1952 v prvem razredu osnovne šole na Vrtači v Ljubljani, sem bil edini, ki je hodil k verouku. To so, kakor se vsi dobro spominjamo, preverjali poslušni učitelji z javnim spraševanjem vsaj dvakrat na leto, da bi tako javno moralno osramotili tiste, ki so bili na „napačni“ strani. Takrat še nisem razumel besed mojega rajnkega očeta, da sta pokončnost in hrbtnica dve najvažnejši vrlini v človeškem življenju. Ni mi bilo lahko - saj sem bil v elitnem razredu, kamor je komunistična oblast namenoma zbrala vso smetano takratne mladine - med sošolci naj omenim le otroke najbolj znanih slovenskih politikov Rudolfa, Kimovca, Poliča, Fajfarja itd. Tudi Rupel je bil v istem razredu.

Ko se spominim teh časov, se mi zdijo besede Vojnoviča ob istočasnem hvalisanju nekakšne demokratičnosti gospoda Kučana stvar, ki je zrela za psihiatra, saj kaže visoko stopnjo moralne izprevrženosti.

In ne nazadnje - kako je mogoče, da so slovenski oblastniki v Clevelandu praznovali 10 letnico slovenske samostojnosti že 13. maja!!! Me morda vara spomin????

Milan V. Smolej, Espoo, Finska
dipl. ing., samostojni podjetnik

NOVICI S PRIMORSKE

GORICA, GLEJ

V Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici so z velikim uspehom 1. in 4. junija uprizorili zgodovinsko scensko delo **Gorica, glej**, ki jo je oblikoval Janez Povše ob tisočletnici njene prve pisne omembe v listini Otona III. V dramski tekst je uvrstil najzlahtnejše odlomke velikih slovenskih žena in mož, ki so v zadnjem tisočletju pričali o živi prisotnosti slovenskega naroda v Gorici. Predstava se je zaključila s sporočilom o sreči in miru, ki jo Gorica drugim posreduje kot svojo mnogokrat v bridkosti doživeto izkušnjo. Nastop je režiral Adrijan Rustja, Hilarij Lavrenčič je poskrbel za glasbo, David Bandelli je dirigiral zborom. Plesno gibalno skupino je vodil koreograf Janez Mejač, poleg nje pa so sodelovali igralci-recitatorji Stalnega slovenskega gledališča Trst, zbori, včlanjeni v ZSKP in komorni ansambel.

Prireditev je organizirala Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice predvsem iz dejstva, da so dosedanje proslave tisočletnice obšle in zamolčale slovensko prisotnost od vsega začetka mesta.

UPOR V JEREMITIŠČU

Slovenski prebivalci Štandreža in zasebka Jeremitišče so zasedli dvorano občinskega sveta v Gorici in ostro protestirali proti razpravi o novem urbanističnem in regulacijskem načrtu, ki ga pripravlja goriška občinska uprava. Občinska uprava v Gorici namerava namreč v zaselku Jeremitišče pri Štandrežu, kjer živijo predvsem slovenski kmetje, razlastiti nekaj lastnikov in podreti osem domačij ter na tistem mestu razširiti tovarno postajališče za tovornjake. Tovarno postajališče se do sedaj ni posebno obneslo, z vstopom Slovenije v EZ pa bo tudi postalo nepotrebno.

Turnir se nadaljuje

Igre in igre se nadaljujejo...vse tekme gredo „...tik tak...“, točno, kakor švicarska ura, in šesto kolo je že za nami.

V SAN JUSTU

Pričeli smo ob 16 uri in sicer Lanús proti Slomškovega domu. Dekleta iz Lanusa so premagale Ramoščanke 2-0 in lanuški fantje so premagali Ramoščane z rezultatom 2-0.

Sledile so tekme San Martín proti Pristavi. Izida sta bila pozitivna za pristavska dekleta 2-0 in tudi za fante 2-0.

V nedeljo sta pa se merila Carapachay in San Justo. Rezultat je bil naklonjen v obeh primerih za Naš dom 2-0, tako dekletom kot fantom.

Točkovanje pa upoštevamo tako, da za zmago ali dobljeno igro ekipa prejme 2 točki, za prestavljeno ali izgubljeno igro 1 točko in nobene točke, če kakšen dom ne predstavi igralcev za tisto kolo.

V SAN MARTINU

Žoga sem, žoga tja, gor, dol, levo, desno, „grem!“ „pusti!“ „ali pravzaprav „dejá!““, se slišijo kriki in vzkliki med igrami!

V nedeljo smo se znova zbrali v San Martinu, da bi nadaljevali z medkrajevnim turnirjem v odbojki že pri 7. kolu!

Pričeli smo ob 14. uri. Slomškovi dom se je pomeril s Pristavo

Izidi: zmagale sta pristavski reprezentanci fantov 2-0 in deklet 2-1!

Ob 17. uri so se nadaljevale tekme. Sanhuški fantje so lanuške premagali z 2-0.

Ob 18. uri so igrala dekleta: Carapachay proti San Martinu, zmagale so Sanmartinčanke 2-0!

Zadnjo igro ob 19 uri pa so igrali fantje iz Carapachaya in San Martina, rezultat: 2-1 za San Martin!

Čestitamo vsem zmagovalcem, ostalim pa poudarjamo, da je pri igri pač tako, eden dobi, drugi pa ne, zmagovalac pa ne sme pozabiti, da brez druge ekipe ne bi mogel igrati, še manj pa zmagati!

Do sedaj je lestvica točk sledeča:

SFZ	TOČKE
1. Pristava	14
2. San Justo	13
3. San Martín	11
4. Slovenska vas	10
5. Carapachay	8
6. Slomškov dom	7

SDO	TOČKE
1. Pristava	13
2. San Justo	12
3. Slovenska vas	10
4. San Martín	8
5. Carapachay	7
6. Slomškov dom	6

Naslednje kolo bo 22. julija in sicer v Lanusu. Tekmovanje pa bomo pričeli ob 13 uri, igrale bodo dekleta iz Lanusa in San Justa zaradi zamenjanega prejšnjega datuma, ostale igre pričnejo ob sledečih urah:
14. Slomškov dom - Carapachay (SDO)
15. Slomškov dom - Carapachay (SFZ)
16. San Justo - San Martín (SDO)
17. San Justo - San Martín (SFZ)
18. Slovenska vas - Pristava (SDO)
19. Slovenska vas - Pristava (SFZ)

Nadaljevanje tekmovalj bo v San Justu 29. julija in zadnje kolo tudi v Našem domu!

Še nekaj!! Ne pozabi na 4. set ali „formalno zakusko in nagraditev“, ki bo v Našem domu 4. avgusta po zadnji tekmi medkrajevnega turnirja v odbojki (MTO), kjer bo vsak igralec nagradjen z okusno „paty-ado“!

Prosim, ne pozabi še tega: 15. julija je

MLADINSKI DAN v SAN MARTINU!

Spored ob urah:

- 08. SDO in SFZ San Martín - Carapachay
- 09. SDO in SFZ Pristava - San Justo
- 10. SDO. in SFZ Lanús - poraženec San Martín - Carapachay
- 11. Sveta maša in kosilo
- 13. SDO in SFZ Ramos - poraženec Pristava - San Justo
- 14. SDO in SFZ. Lanús - zmagovalac San Martín - Carapachay
- 15. SDO in SFZ Ramos - zmagovalac Pristava - San Justo
- 16.30 final SDO
- 17.30 final SFZ

Odličan dan, da se znova dobimo na igrišču, po igri poklepemo po slovensko in... povej mi:

Kaj bi delal, če bi ne imel možnosti srečanja z mladimi?

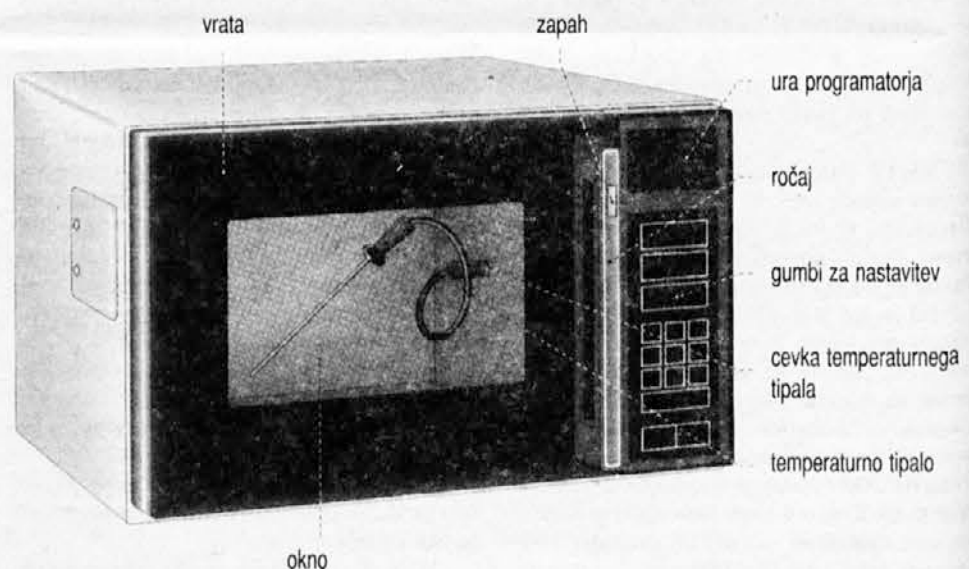
NE ZAMUDI PRILIKE.. TAM BOMO VSI !!

Se vidimo!

prof. Tone Vivod

Jezikovni kotiček

Mikrovalovna pečica

Novice iz Slovenije

Pisali smo pred 50 leti...

FRANCOSKA NOVELA SLOVENSKE PISATELJICE

Ugledni francoski dnevnik *Le Monde* je desetim francoskim pisateljem naročil 25 strani dolgo novelo. Novele bodo to poletje objavljene kot posebna priloga sobotnih izdaj časnika. Med avtorji, kot so Patrick Modiano, Philippe Sollers, Catherine Cusset, Emmanuelle Berneheim, Dominique Noguez, je tudi pisateljica slovenskega rodu **Brina Švigelj Merat, ki objavlja pod imenom Brina Svit**. Novelo je napisala v francoščini in nosi naslov *Poletje*, v katerem je imela Marina telo (v originalu *L'ete ou Marine avait un corps*). Novela bo v 550.000 izvodih izšla 13. julija z intervjujem pisateljice na zadnji strani časopisa, je za STA povedala avtorica.

SPOMINI JUGOGENERALA

Pri Založbi Obzorje je izšla knjiga nekdanjega generalpolkovnika JLA Konrada Kolška z naslovom *Spomini na začetek oboroženega spopada v Jugoslaviji 1991*. Avtor, ki je bil v tistem času poveljnik petega vojaškega območja s sedežem v Zagrebu in med vojsko odstopljen, v knjigi predstavlja prelomne dogodke tistega časa, ki so se končali z oboroženim spopadom.

NOVI STARI REKTOR UNIVERZE V LJUBLJANI

Potem ko je bil dosedanji rektor Univerze v Ljubljani (UL) Jože Mencinger na volitvah 14. junija izvoljen še za en mandat, so ga na seji senata univerze tudi uradno razglasili za novega rektorja za mandatno obdobje 2001-2005. Poleg tega senatorji niso oporekali kandidaturi nikogar od os-

mih možnih kandidatov, ki so jih članice univerze imenovali kot možne kandidate za prorektorje.

AIDS-SIDA V SLOVENIJI

Slovenski minister za zdravje Dušan Keber je v govoru na posebnem zasedanju Generalne skupščine ZN o aidsu (sida) v New Yorku povedal, da je Slovenija država z nizko stopnjo epidemije aidsa, saj je z virusom HIV okužen le eden na tisoč prebivalcev, v zadnjih petih letih pa je število novih okužb stabilno, približno šest oseb na milijon prebivalcev.

POMOČ MARIBORSKE KARITAS

Na škofijsko Karitas v Mariboru se je letos do konca maja zateklo po pomoč 600 socialno ogroženih družin; 342 družinam so pomagali s finančnimi sredstvi, 222 družinam z oblačili, 30 družinam s pohištvo, 35 družin pa so napotili na druge vladne in nevladane organizacije. Pomoč so nudili tudi odvisnikom in njihovim svojcem, saj so na tem področju zabeležili 816 ur dela prostovoljcev, so povedali na škofijski Karitas in predstavil svojo dejavnost v letošnjih prvih petih mesecih.

KAJ SO KOMUNISTI NAREDILI ZA OSAMOSVOJITEV?

Ob dnevu državnosti so razni politiki in voditelji v vojni za Slovenijo dajali izjave in svoje poglede na takratne dogodke. Dr. France Bučar, takratni predsednik parlamenta (takrat še skupščine) Republike Slovenije, je med drugim dejal, da kar zadeva komunistov, nikdar niti razmišljali niso, da bi odšli iz Jugoslavije.

OGLED IN BLAGOSLOVITEV PRISTAVE

V nedeljo, 8. junija so bili povabljeni na Pristavo vsi tisti, ki so izrazili željo, da bi si ogledali na novo kupljeno Pristavo v Cestelarju. Predsednik Gospodarskega odbora Društva Slovencev notar Jože Lesar je najprej pozdravil rektorja slovenskega semenišča prelata dr. Odarja, nato pa je vsem zbranim delničarjem dajal pojasnila v zvezi s Pristavo. Prelat dr. Odar je nato ob asistenci župnika Oreharja in p. Cirila Petelina blagoslovil kupljeno Pristavo.

ŠTUDIJSKI DAN SKAS

Letošnji dan se je vršil 9. julija, ko je bila najprej maša v kapeli marianistov na Rivadaviji, nato pa je bil članski sestanek v dvorani. Dr. Ahčin in dr. Žakelj sta podala svoja referata. Po debati je bilo skupno kosilo v prostorih Društva Slovencev. Udeležba je bila letos zelo velika, prišla je tudi velika skupina akademikov in dijakov.

SLOVENSKE NASELJENEC V POKRAJINI MISIONES

Ob prihodu v Argentino se je kakih 30 Slovencev odločilo in kupilo v koloniji Taranco skoro 400 ha zemlje. Eden od njih nam piše:

Imam veliko dela, da niti v Alem ne morem na obisk k rojakom. Hočem izkoristiti zadnje dneve pred zimo in hitim čistiti

svet. Nameravam nasaditi pomaranče in limone, banan sem nasadil že precej. To zimo bom poskusil postaviti dobro hišo.

Tu, kjer živimo, se hitro formira kolonija. Kolonisti so večinoma Nemci. Pred kratkim so dokončali graditi šolo, sedaj pa smo se lotili gradnje kapele. Pred petimi leti tu ni bilo niti ene kolibe. Ko smo prišli sem, se na našo čakro niti z vozom ni dalo, a danes se pride sem že z avtom. S sosedom sva se potrudila in napravila cesto, po kateri pride k nam tudi kamion.

Za lovca je tukaj pravi raj, tudi kače so tu, a niso tako nadležne, da se ne bi dale prenašati. Komarjev tukaj ne poznamo, tudi muh je manj kot pri vas doli.

V Taranco imamo rdečerjavo zemljo, ki sijajno rodi. Pridelujemo v glavnem koruzo, mandioko, ki je za domačine glavna hrana, in sladkorni trs. Mnogo se sadi fižola, ki obrodi trikrat na leto. Omenjam še sojo in krompir. Zelenjave sadimo vsake vrste: kumare, melone, buče, grah...

Dalje imamo banane, breskve, smokve, češplje, mandarine, pomaranče, limone, jablance, hruške, vinsko trto itd.

Zdaj se je začelo veliko govoriti o čaju. Jaz sem ga že nasadil iz 10 kg semena in drugi so me začeli posnemati. Soraj bi pozabil na tobak. Ta je koristen za vse koloniste, kadilce in nekadilce.

Misiones je zemlja bodočnosti.

Š

Svobodna Slovenija št. 28;
12. julija 1951

Slovenija in šport

IN SPET BIKARJEVA

Slovenska šprinterka Alenka Bikar je na mednarodnem atletskem mitingu EAA v švicarskem Luzernu postavila nov državni rekord v teku na 100 metrov. Vrhničanka je v imenitni konkurenci s časom 11,24 osvojila tretje mesto in za tri stotinke sekunde izboljšala svojo doslej najboljšo znamko, ki jo je pred dnevi postavila v Budimpešti.

ŠPORTNIKI INVALIDI

V Slovenijo se je vrnila štiričlanska delegacija slovenskih športnikov invalidov, ki je z osmimi osvojenimi odličji uspešno nastopila na evropskem prvenstvu (EP) v atletiki za invalide na vozičkih v švicarskem Nottwilu. Najbolj se je z zlatim odličjem izkazal Janez Roškar (kategorija F5) v metu kopja, ki je dosegel tudi državni rekord (28,03 metra). Roškar je bil še drugi v metu diska (27,34) in suvanju krogle (8,48). Draga Lapornik (kategorija F5) je z državnima rekordoma osvojila srebrni odličji v metu diska (18,34) in suvanju krogle (7,17), državni rekord je v svoji kategoriji (F4/T3) dosegel tudi Janez Hudej v metu diska (24,40), kar je bilo dovolj za srebro, ki ga je Hudej osvojil še v suvanju krogle (7,73), tretji pa je bil v peteroboju (4451 točk).

VELIKI VIHARNIK

Slovenska jadrnica Veliki Viharnik je zmagala na mednarodni navigacijski, 94 milj dolgi čezjadranski regati Ancona-Zadar, na kateri je pred Ancono štartalo 87 tekmovalnih jadrnic, med njimi tudi štiri italijanske velikanke Riviera di Rimini, Pegasso, Chica Boba 3 in Citta di Trani. Veliki Viharnik s 14-člansko posadko krmarja Dušana Puha je zmagal po ogorčenem dvo-boju z Riviero, s katero se je večkrat

izmenjeval v vodstvu na čelu regatne flote. Slovenska jadrnica je zmagala po sedmih urah in 31 minutah jadrnanja, italijanska tekunica pa prišla v cilj le dobro minuto pozneje s kakimi 300 metri zaostanka.

PADALCI V GRANADI

Slovenska moška padalska reprezentanca v postavi Roman Karun, Matjaž Pristavec, Uroš Ban, Domen Vodišek in Borut Erjavec je v španski Granadi v skokih na cilj z 22 kazenskimi centimetri osvojila zlato kolajno. Drugi so bili Italijani, tretji pa Rusi. Pri dekletih so prvo mesto osvojile Kitajke; Slovenke so bile pete. V generalnem seštevku v figurativnih skokih je slovenska moška reprezentanca na petem mestu.

SLOVO NATAŠE KEJŽAR

Na plavalnem mitingu v Radovljici se je od športne poti tudi uradno poslovila Nataša Kejžar, plavalka, ki je vidno zaznamovala zadnja leta slovenskega plavanja. V matičnem klubu so ji ob slovesu podarili skok s padalom v tandem, v spomin pa je prejela zapeljavo in sliko z olimpijskega nastopa v Sydneyju, kjer je s 16. mestom dosegla najvišjo slovensko plavalno uvrstitev in najvišjo žensko uvrstitev sploh.

SE SPOMNITE MIME JAUŠOVEC?

Najboljša slovenska teniška igralka vseh časov, Mariborčanka Mima Jaušovec, je sodelovala na turnirju v Wimbledonu za igralko nad 35 let. V paru z Britanko Jo Durie se je prebila v polfinale, kjer sta ju premagali Južnoafričanki Iliana Kloss in Rosalyn Niedeffe s 6:4, 5:7, 6:3. - Tudi Luka Gregorc je uspešno nastopil med mlajšimi v dvojici z Jamajčanom Ryanom Russllom do polfinala.

Slovenija moja dežela

Končni obračun kmečkih uporov

Omenjeni kmečki pulti so bili največji in so zajeli cele pokrajine. Poleg teh pa je bilo še veliko manjših, krajevskih, ki so nastali iz istih vzrokov in so jih grofje zatrli sami, morda s pomočjo sosednjih plemičev. Naj navedemo vsaj njih število: od leta 1358 (upor v Stični) pa do leta 1797 (v okolici Kopra) jih je bilo okoli 175 po vsej slovenski zemlji. Od teh je bilo kar nekaj tudi proti župnikom in samostanom, ne iz verskih, ampak iz ekonomskih razlogov.

V teh nekaj sto letih se je težišče vzrokov uporov preneslo iz grofovskih zlorab in kmečkih zahtev po „stari pravdi“ na nove upore, naperjene proti državnim novim davkom. To je lahko razložljivo. Prej so grofje bili vsemogočni na svoji zemlji, čeprav je ta bila dejansko fevd Habsburžanov. Ti, ki so bili vladarji v Notranji Avstriji, kamor so spadale vse slovenske dežele, pa niso imeli kot taki veliko moči. Za vsak denar, davke ali vojsko so se morali poga-

PREDSEDNIK NSKS SADOVNIK V ZDA

Predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev Bernard Sadovnik se je v nedeljo, 8. julija, na povabilo Kanadske slovenske skupnosti udeležil 42. Slovenskega dneva v Torontu, kjer je kot osrednji gost spregovoril na temo Slovensko zamejstvo in Slovenci po svetu.

Srečanja se je udeležilo več tisoč Slovencev iz vsega sveta. Sicer pa je Sadovnik obiskal še Cleveland, New York in Washington, kjer je spregovoril o položaju slovenske manjšine v Avstriji, priložnost pa je izkoristil za utrjevanje povezav in sodelovanja s Slovenci po svetu na gospodarskem in političnem področju.

jati s svojimi vazali, ki so tvorili t.i.m. plemiški stan. Cilj vladav je bil vedno, da se omeji moč plemičev in poveča vladarjeva. To jim je več ali manj počasi uspevalo in končno se jim je pod vladno Marije Terezije in Jožefa II. (1740 in dalje) tudi posrečilo, da so vzeli moč plemiškemu stanu.

Kmečki upori niso dosegli veliko. Res je cesar kmetom dal prav v nekaterih sporih, res so tudi plemiči sami ali duhovniki včasih nastopili proti zlorabam, a kadar je šlo za nasilni punt in zatrtje upora, so bili vsi (tudi npr. Luter) s cesarjem vred nastopili proti kmetom. Res pa je tudi, da so ti pulti zaježili samovoljno postopanje, bolj so se upoštevali urbarji s svojimi zapisi, seveda pa so se večali cesarski in puntarski davki.

Po drugi strani pa se je pričela čutiti kmečka povezanost, vsaj v stanovski obliki. Res to ni bila nobena nacionalna, socialna ali narodna revolucija. Bila je v glavnem le boj za staro pravo. Med njimi ni bilo slovenske narodne zavesti. Pač so bili v njej Slovenci (in Hrvati), a le zato, ker so pač bivali tamkaj kot kmetje le oni.

So pa kmečki upori ostali važen mejnik v naši zgodovini. Po dolгих stoletjih je tudi slovenski kmet postal odločujoč dejavnik v zgodovini, ne samo nemška višja plast plemičev. Omajala se je tudi prejšnja razdelitev slovenske zemlje na pokrajine, vojvodine, kajti pulti so preplavili njih meje.

Osebnosti

Odličje: Na Katoliški univerzi v Buenos Airesu (UCA) je 6. julija bila nagrajena s častno diplomom za odlično opravljeni študij odvetnica **Andrejka Dobovšek**. Čestitamo!

Mali oglasi

TURIZEM

Bungali v Bariločah. - Bungali ILIRSKA nudijo 3-sobna stanovanja z vso opremo, vse leto po odlični ceni. Tel. 02944-441814.

E-mail: ilirska@bariloche.com.ar

Tel. 4441-1264 / 1265

Letalske karte, rezerva hotelov, najem avtomobilov in izleti po svetu

LEGAJO N° 3545-82 H. Yrigoyen 2742 - San Justo

ARHITEKTI

Arh. Jure Vombergar - Projekti in vodstvo gradbenih del. Občinski načrti za gradnje brez dovoljenja. Gaona 2776 - (1706) Haedo - Tel.: 4443-7385

Arq. Carlos E. Kostka. Mantenimiento de edificios. Presupuestos sin cargo. Capital y Provincia. Sarandí 148, Capital. Tel./Fax: 4952-8427.

ADVOKATI

dr. Marjana Poznič - Odvetnica - Uradna prevajalka za slovenski jezik - Lavalle 1290, pis. 402 - Tel. 4382-1148 - 15-4088-5844 - mpoznic@ciudad.com.ar

dr. Franc Knavs, dr. Bernard Knavs, dr. Veronika Knavs - odvetniki - ponedeljek, torek, petek od 16 do 20 - Tucumán 1455 - 9. nadstr. "E" - Capital - Tel. in faks: 4374-7991 in 4476-0320.

dr. Lilijana Kožar, odvetnica; Avenida Corrientes 1250, 5° F, Capital. Torek in četrtek od 16. do 19. Tel.: 4382-9216

FOTOGRAF

Marko Vombergar - FOTO PREMIUM - Arieta 490 B1753AOJ Villa Luzuriaga - Tel.: 4650-9040 - Dom: 4659-2060 - http://www.foto.com.ar

GOSPODARSTVO

Zavarovanja M. in H. Loboda - Azcuénaga 77 - B1704FOA Ramos Mejía - Bs. As. - Tel./Fax: 4656-3653

Kreditna Zadruga SLOGA - Bm. Mitre 97 - B1704EUA Ramos Mejía - Tel.: 4658-6574/4654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

Mutual SLOGA - Bm. Mitre 97 - B1704EUA Ramos Mejía - Tel.: 4658-6574/4654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

SLOGA - PODRUŽNICA CASTELAR Slovenska Pristava - República de Eslovenia 1851 - Urađuje ob sredah od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (g. Miha Gaser).

SLOGA - PODRUŽNICA SLOVENSKA VAS - Hladnikov dom - Msgr. J. Hladnik in Hernandezias - Urađuje ob sredah od 19. do 21. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 ure (ga. Marija Gorše).

SLOGA - PODRUŽNICA SAN JUSTO Naš dom (pisarna) - H. Yrigoyen 2756 - Tel.: 4651-1760. Urađuje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 9.30 do 11.30 ure (gdč. Julka Moder).

SLOGA - PODRUŽNICA SAN MARTIN Slovenski dom - Córdoba 129 - Tel.: 4755-1266 - Urađuje ob četrtkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10. do 11. ure (ga. Milena Skale).

SLOGA - PODRUŽNICA CARAPACHAY Slovenski dom - Dra. Grierson 3837 - Urađuje vsako sredo od 17. do 19. ure in ob nedeljah od 11. do 13. ure (ga. Andrejka Papež Cordova).

1951 - 2001

50. obletnica

šole France Balantič

25. avgusta

DEŽNIK NI SAMO ZA EN DEŽ!

Je varna streha pred nalivi. Vaši prihranki vas bodo reševali v dobi stisk. Donosne naložbe opravite v Slogi, ki vam poleg lepih uslug daje še možnost pri nagradnem žrebanju za tri nagrade:

- 1) 2000 dolarjev
- 2) 1000 dolarjev
- 3) 500 dolarjev

**SLOGA DA VEČ!
V SLOGI JE MOČ!**

PO ELEKTRONSKI POŠTI NA vilko@ciudad.com.ar

Mladina iz San Martina te vabi 15. julija na svoj XXXIII. Mladinski dan v San Martinu

Spored:

- ob 8. uri začetek tekmovanj v odbojki
  - 11. uri sv. maša
  - 13. uri kosilo
  - 19. uri dviganje zastav in kulturni program
- Nato prosta zabava. Sodeluje orkester.

Pridi !! Pričakujemo te. Ne boš se kesal.

Ramón Carrillo 2362 — San Martín

Ni važno, katera je tvoja priljubljena ekipa...

14. JULIJA

BOMO VSI NAVIJALI ZA NAŠO EKIPO

Slovenska nogometna ekipa "ZEDINJENA SLOVENIJA" in NAŠ DOM SAN JUSTO

vabita na

POSLOVILNI VEČER

- ob 20:00 uri predstavitev skupine
- ob 21:30 uri večerja. Nato prosta zabava.

V Našem domu San Justo. H. Yrigoyen 2756, San Justo

Med večerjo bo srečanje s pesnikom Tonetom Kuntnerjem.

Prinesi s seboj majice, klobuke, zastave in vse, kar potrebuješ, da podpreš našo skupino. Pričakujemo te!

Za smeh

„Ali veš, kdo je France Prešeren?“

„Vem.“

„Pa veš, kdaj se je rodil?“

„Vem, gospodična.“

„Pa veš tudi, kaj je napisal?“

„Vem.“

„Vse veš. Sedi! Odlično!“

„Kdaj pa se je Jaka izpahnil roko?“

„Včeraj v gostilni, ko je kazal, kako veliko ribo je ujel.“

„Kako si se pa ti naučil plesati?“

„Na radijsko glasbo.“

„Sem si kar mislila, saj plešeš tudi vse radijske motnje.“

„Zakaj si pustil svojega zoboždravnika?“

„Ker mi je šel s svojim vrtanjem na živce.“

„Nikoli se ne bi poročila s teboj, če bi vedela, da si takšen tepec.“

„To bi lahko opazila že tedaj, ko sem očeta prosil za tvojo roko.“

Obvestila

PETEK, 13. julija:

Seja Medorganizacijskega sveta, ob 20. uri v Hladnikovem domu v Slovenski vasi.

SOBOTA, 14. julija:

V Našem domu v San Justo poslovljni večer nogometnega moštva in obisk pisatelja Toneta Kuntnerja.

NEDELJA, 15. julija:

Mladinski dan v San Martinu.
Srečanje s pisateljem Tonetom Kuntnerjem, v Slomškovem domu po maši.

SOBOTA, 21. julija:

Redni pouk Srednješolskega tečaja ob 15. v Slovenski hiši.

NEDELJA, 22. julija:

Srečanje molilk živega rožnega venca ob 15.30 uri v Slovenski hiši.

8. kolo Medkrajevnega turnirja v odbojki v Slovenski vasi.

Domače kolone v Slovenskem domu v San Martinu.

Correo Argentino Suc. 7	FRANQUEO PAGADO Cuenta N° 7211
	Registro Nac. de la Propiedad Intelectual N° 881153

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: **MILOŠ STARE**
Director: **Valentín B. Debeljak**
Proprietario:
Asociación Civil Eslovenia Unida
Presidente: **Antonio Mizerit**
Redacción y Administración:
RAMON L. FALCON 4158
C1407GSR BUENOS AIRES
ARGENTINA
Telefax: (54-11) 4636-0841/2421
4674-5125
e-mail: esloveniau@sinectis.com.ar
e-mail: debeljak@pinos.com

Glavni urednik:

Tine Debeljak ml.

Za Društvo Zedinjena Slovenija:

Tone Mizerit

V tej številki so sodelovali še:

Gregor Batagelj, Jernej Tomazin, Vinko Rode, Rezi Marinšek, Vera Breznikar Podržaj, Tone Vivod, Ivan Žnidar, informativna agencija STA

Naročnina Svobodne Slovenije:

za Argentino \$ 60; pri pošiljanju po pošti pa \$ 75; obmejne države Argentine 110 USA dol.; ostale države Amerike 125 USA dol.; ostale države po svetu 135 USA dol.; vse za pošiljanje z letalsko pošto. Z navadno pošto 80 USA dol. za vse države.

Čeke:

v Argentini na ime „Eslovenia Libre“
v inozemstvu na ime „Antonio Mizerit“

Oblikovanje in tisk:

TALLERES GRÁFICOS VILKO S.R.L.
Estados Unidos 425 - C1101AAI Buenos Aires
Argentina - Tel.: 4362-7215 - Fax: 4307-1953
E-mail: vilko@ciudad.com.ar

11. julija je dopolnil 80 let

Franček Breznikar.

Bog te živi, ata Franček.

Tvoji domači

NEDELJA, 29. julija:

Občni zbor Mutuala SLOGA, po maši v Slovenski hiši.

9. kolo Medkrajevnega turnirja v odbojki v Našem domu v San Justo.

NEDELJA, 4. avgusta:

10. kolo in zaključek Medkrajevnega turnirja v odbojki v Našem domu v San Justo.

V 90. letu starosti nas je nenadoma zapustil naš dragi oče, stari oče, brat, stric in svak, gospod

Miha Benedičič

Zahvaljujemo se g. Himmelreichu, ki mu je podelil zakrament sv. maziljenja, p. dr. Kukovici in g. Himmelreichu za somaševanje in molitve ob krsti in vsem, ki ste ga prišli kropiti in moliti za pokoj njegove duše. Naša topla zahvala g. Albinu Magistru, dr. Marku Kremžarju, g. Janezu Jelencu in ge. Marjani Batagelj za poslovljne besede in za vse izraze sožalja.

Bil je vnet borec za dobro svojega naroda, naj mu Bog bogato poplača!

Žalujoci:

sinova **Primož** in **Aleš** z ženo **Blanko**,
vnuki **Damijan, Erik, Sonja, Luka** in **Marko**,
sestra **Minka**,
bratranec **Silvester**,
nečaki **Zofija, Marjan** in **Alenka** z družinami,
svakinja **Vida**.

Buenos Aires, Kranj, Naklo, Sidney.